

20. aug. 1834

AFSENDER

Martinus Rørbye

MODTAGER

C.W. Eckersberg

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Generel kommentar:

Brev nr. 17 på Rørbyes liste over afsendte breve 1834-37. Kun kuverten med efterskriften er bevaret, mens den øvrige del af brevet er gengivet efter Det nittende Aarhundrede, oktober 1876.

Afsendersted:

Paris

Modtagersted:

København

Omtalte personer:

Jean-Victor Bertin
Charles Marie Bouton
Jacques-Louis David
Eugène Delacroix
Paul Delaroche
Michel Martin Drolling
Erling Eckersberg
Théodore Géricault
Anne-Louis Girodet-Trioson
François Marius Granet
Antoine-Jean Gros
Jean-Auguste-Dominique Ingres
Hippolyte Lecomte
Jean-Marie Leroux
Christian August Lorentzen
Jean-Baptiste Mauzaisse
Raymond Monvoisin
Jens Peter Møller
François-Édouard Picot
Rafael
Fleury Richard
Louis Léopold Robert
Camille Roqueplan
Jean-Victor Schnetz
Xavier Sigalon
Just Mathias Thiele
Claude-Joseph Vernet
Horace Vernet
Louis Étienne Watelet

Arkivplacering:

Det kgl. Bibliotek, Add. 302, 2° b nr. 102a (kuverten med efterskriften, resten er formodentlig gået tabt)

Trykt udgave:
Det nittende Aarhundrede, oktober
1876.

TRANSSKRIFTION

Paris, d. 20. Aug. 1834.

Kære Eckersberg!

Hvor meget har jeg ikke længtes efter med et Par Ord at lade Dig vide, hvorledes jeg havde det og hvad jeg saa paa min Rejse; men da jeg vel kunde vide, at en overfladisk Beretning herom ikke vilde være Dig fyldestgørende, har jeg hidindtil hellere opsat det, for her først at se saa meget som muligt og for altsaa bedre at kunne anstille Sammenligninger og uddrage det Rigtige. Du har formodentlig af Professor Møller¹ erfaret, hvad jeg skrev til ham om Holland og Düsseldorff, jeg vil altsaa ikke her gentage det; men blot forsikrer jeg Dig om, at Intet deri var overdrevent, jeg tror, Du vilde selv have dømt saaledes. Hvad jeg skrev i hans Brev om Kunsten i de Lande, var derfor ikke mindre paalideligt, end hvad jeg nu vil meddele Dig om den franske Kunst, som jeg nu har havt temmelig god Lejlighed til at lære at kende. Det er kun forbunden med faa Omstændigheder her, Du véd, man paa sit Pas kan gaa overalt uden at betale som hjemme, og det forekommer mig, at denne Frihed i Alt, hvad der angaar Kunstsager, ikke lidet maa bidrage til at udvikle Sansen derfor. Det har ogsaa mere mig meget at se den Interesse og høre de som oftest rigtige Bemærkninger, som selv Folk af den ringere Klasse vise og lade høre. Paa de Steder, hvor Passet ikke var tilstrækkeligt, fik jeg Adgang efter skriftlig at have anmodet derom paa vedkommende Steder, og jeg fik saaledes Lejlighed til at se Musée égyptien, Musée de marine og saa Galerie d'Orleans. Det Egyptiske Museum kender Du for det meste Indholdet af; men siden Dit Ophold her er det blevet ordnet i dertil ganske ny indrettede Sale i Louvre. Hver Sal er dekoreret med Hensyn til de Sager, der ere opetillede; og de disse Dekorationer have været fordelte mellem de franske Kunstnere; havde de for mig megen Interesse. I de store Loftmalerier have de især søgt at lægge for Dagen, hvad de formaaede, og det har heller ikke været uden Held. Picot,² Monvoisin³ og H. Vernet⁴ have imidlertid herved mest udmærket dem; men det er den sidstnævnte, der her som overalt gaar af med Sejren. Hans Maleri her forestiller Rafael,⁵ som forelægger Paven Planen og Tegningerne til Vatikanets Dekorering, det er malet med megen Korrekthed og med en Kraft i Farven, der intet lader tilbage at ønske; det er dertil smukt komponeret, og det er ikke Tilfælde med dette, som maaske med enkelte af hans øvrige Arbejder, hvorom man kunde sige, at han ikke var fri for lidt at have misbrugt sit store Talent. Ved disse Dekorationer lægger man ogsaa pas flere Steder særdeles Mærke til den ypperlige Efterligning af Basreliefer, Statuer, forestillende Gips, Marmor og Bronze; dette er

virkelig her, som ogsaa under Loftet i den nye Børs, dreven til en utrolig Grad af Fuldkommenhed, og først hvis man kan komme ganske nær, eller et Glanslys af Dagen falder derpaa, opdager man, at det er Efterligning. Hører dette ogsaa til det mindre høje i Kunsten, saa maa men dog altid efter min Mening omtale det med al Ære, naar det har naaet et saadant Puukt. Jeg vil iøvrigt ikke videre omtale dette Museum, da jeg har Ting at meddele Dig, der ligger mig nærmere og, som jeg tror, ogsaa for Tiden vil interessere Dig mere; men da jeg samtidig med det omtalte Museum ogsaa saa Musée de marine, saa vil jeg blot derom med et Par Ord bemærke, at foruden de talrige Modeller, Vaaben og de mange Kuriositeter, som ere bevarede, er der ogsaa en Svite af Tegninger af en, som man sagde bekendt Maler i Brest; de forestillede Skibe af den franske Marine, fremstillede i de forskellige Farer, som Søen bringer. Ideerne vare nette; men lige saa lidet denne som de andre franske Kunstnere kunde tegne rigtige Skibe, og tilmed var Udførelsen af disse Tegninger og Malerierne noget for negligeret, idet de syntes at lægge alt for megen Vægt paa Effekten af det Hele og overse det Korrekte derved. Her findes ogsaa nu en Del af H. J. Vernets⁶ franske Havne; det er, som Du véd, af en anden Slags, man kan ikke noksom beundre det Liv, som er deri; hans Figurer glæde mig ofte, og jeg synes, at Paris i denne Genre Intet fortrinligere har at fremvise. Hvad der af senere Kunstnere i saa Henseende er gjort, maa ikke omtales ved Siden af hans Arbejder.

Louvre maa omtrent se saaledes ud som da Du var her, jeg mener i Galeriet ere omtrent de samme Malerier med Undtagelse af Davids,⁷ Girodets⁸ og Géricaults,⁹ hvis Malerier senere ere komne der, da Luxembourg nu kun indeholder de Nulevendes. De to første Mesteres Arbejder kender Du bedre end jeg, det er da ikke nødvendigt at beskrive dem, men blot at sige, at det har glædet mig meget at se, hvad de Mænd formaaede, og Du har fuldkommen Ret, naar Du siger, at David var en stor Mand, hans Korrekthed og Følelse for Form har senere ingen Franskmand opnaaet, jeg kan ikke tænke mig noget Skønnere end nogle af Grupperne med Sabinerinderne paa det store Maleri; Børnene har jeg ikke set Mage til i Liv og Udtryk, især dem i Forgrunden, som Du nok erindrer; det synes mig i det Hele, at dette Maleri er hans fortrinligste Arbejde.

Girodets Malerier ere jo ogsaa meget smukke, men jeg véd ikke, om de før have set anderledes ud, ved Siden af David have de en grønlig Tone, der ikke er behagelig, og hans Malemasde forekommer mig meget for glat, det kommer maaske af den mindre Bestemthed i Formen, hos David er dette anderledes. Géricault i "Le naufrage de Meduse" véd jeg ikke om Du kender, det er et Maleri, som har tiltalt mig meget, saavel for

Kompositionen, som for den dristige Maade, hvorpaa det er malet; hans Kolorit er just ikke behagelig, men er man først fortrolig dermed, faar man altid dette Maleri kærere. Emnet, omendskønt rædsomt, er dog langt fra ikke fremstillet paa den oprørende Maade, som man ser i Le Gros¹⁰ og andre af de Nulevendes Malerier af Rædselsscener; hos Géricault opvækkes Medynk, hos de Andre ren Afsky, saevel for Tingen som for Maaden, hvorpaa den er fremstillet; denne har kendt det menneskelige Legeme og søgt at fremstille det overensstemmende med Naturen; Le Gros har ikke altid gjort det, og den senere Skole, som giver sig af med saadanne Scener, gjør det slet ikke. Her gælder naturligvis mange Undtagelser.

H. Vernet har malet Krig og Ødelæggelse, det er ikke det jeg mener; Delaroche¹¹ har nylig malet Jane Grays Henrettelse, det er heller ikke saadant; men det er naar Delacroix¹² maler "Le massacre de Clío", at man med Afsky maa vende sig bort. Og dette Maleri har gjort Epoke i Kunsten, og desværre funden Efterlignere, der kappes med ham i at vanskabe Naturen og fremstille den fra dens mørke Side. Delacroix har meget Talent, man ser det tydelig i hans Arbejder, han kan ogsaa tegne og kolorere meget smukt; men det Første gør han kun sjældent, det synes af Princip, da han derimod altid kolorerer mesterligt. Han er for Tiden en af de Første af de saakaldte Romantikere, der søge at bringe den franske Konst tilbage til det Trin, hvorfra David og Flere søgte at hæve den; de ere temmelig talrige, meget produktive, og der findes Flere med meget Talent iblandt dem. Der findes derfor ogsaa i Gallerie de Luxembourg flere Malerier, henhørende til denne Skole, ikke alene historiske, men ogsaa Landskaber, der paa deres Maade ere ligesaa varierede; til disse hører de af Bertin¹³ og Andre, dertil Sømalerierne af Roqueplan,¹⁴ han har som de Andre megen Sans for Farver, men maler kun maadeligt Skibe og Baade, hvis Konstruktion han slet intet Begreb har om; i hans Sø er der ypperlige Toner, men der er ikke Tanke om Plan, og Luften er mørk eller lys eftersom det falder ham bekvemmest for Effekten. Et Maleri i Galeriet af R. Fleury,¹⁵ forestillende Brions Drab, en Scene fra Bartholomæusnatten, tror jeg, er det beste Bevis paa, hvortil en slet Skole og falske Begreber kan føre, jeg har i Grunden aldrig set saa slet Maleri være saa praktisk malet, og Tegningen, Udtrykket og Perspektiven deri er virkelig saa slet, at man ikke kan lade være at le, omendskønt Handlingen er yderst grusom.

Jeg kunde endnu nævne mange saavel Malere som Tegnere, der alle følge disse Principer og vanhellige Kunsten; men hvortil vilde dette føre? Du vilde derved faa en fejlagtig Forestilling om den franske Kunst nu; og det er min Hensigt at give Dig en saa rigtig som mulig. Du har kendt mig i saa

mange Aar, Du véd, jeg kan dømmes upartisk og har Viljen dertil, jeg tror derfor, Da fremdeles kan fatte Tillid til disse Linjer.

Før min Afrejse fra København viste Professor Thiele¹⁶ mig en Bog, jeg tror den hørte til Bibliotheket, det var en Slags Beretning om en af de senere Udstillinger her, hvori der var nogle smaa kulørte Raderinger eller Stentryk; han viste mig dem, for derved at lade mig se, hvad der for Tiden her produceres; naar Du taler med ham, da sig ham, at han ikke mere ubetinget maa sætte Lid til, hvad deri sagdes for eller imod Kunsten her, de Kopier af Malerierne, der fandtes deri, ere saa slette, at man her ikke gider set paa dem og altssaa ikke kan give noget Begreb om Maleriet, og at det Ræsonnement, som der førtes, netop er det, som man her lærer ikke at fæste Lid til. Kunsten er virkelig ikke paa det lave Trin i et Land, der har Kunstnere som Vernet, Schnetz,¹⁷ Monvoisin, Sigalon,¹⁸ Delaroche og mange, hvis Ideer om Kunsten ere ganske forskellige fra de ovenomtalte; jeg vilde ønske, Du var her, jeg er overbevist om, Du vilde give mig Ret; men Du vilde maaske tillige se meget mere, som jeg har kunnet overse, og Du vilde med Billighed ikke undre Dig derover, naar Du betænker, hvor meget her er. Hvad jeg i disse Linier nedskriver, haaber jeg vil glæde Dig; det er omtrent det, Du engang tidligere ytrede, og hvilket jeg nu har fandt stadfæstet.

Men for ikke ganske at tabe mig i Mængden af de virkelig gode Malerier, jeg nu vil omtale, vil jeg gøre et Udvalg for at faa lidt om hver Kunstner. Jeg maa begynde med Vernet, han er unægtelig den første, en Mand af hans Talenter fødes kun sjældent, Du kender hane Flersidighed, og jeg véd ikke i hvilken Genre han er størst.

I Galerie de Luxembourg findes to Malerier af ham, der som alle der ere store; det ene forestiller Mamelukkernes Tilintetgørelse, det andet en historisk Scene af Rafaels Liv, begge, men især det sidste, ere mesterlig udførte i hver Henseende; skulde jeg bemærke noget imod ham, da var det, at hans store Practique undertiden lader ham lidt for meget glemme den omhyggelige Udførelse, som man ser i hans tidligere Arbejder, og dette gjælder især hans iøvrigt ypperlige Malerie i Galerie d'Orleans, forestillende Prinserne Condé, Conti og Longuevilles Arrestering. Der findes desuden flere Malerier af ham, alle smukke; to af hana store Batajlemalerier ere ganske udmærkede, især det ene, hvor man ser franske Tropper ifærd med at storme et russisk Korps paa en Skrånt; det er før Solen endnu er brudt frem, og alt er i et Slags clair obscur. Jeg tør ikke opholde mig længere ved ham, da jeg har mange, som jeg gjerne vil omtale, og gaar derfor til Robert,¹⁹ en Mand med udmærket Talent og Samvittighedsfuldhed i Kunsten. Foruden en Scene af Vinhøsten i Neapel

er i Galerie d'Orleans to Malerier af ham, som begge ere fortræffelige, men det ene har især tiltalt mig for sin smukke Tanke; det er en italiensk Familie, Meder, Datter og lille Søn, der sidde sørgende, medens de sorte Brødre i Baggrunden bære deres eneste Støtte og Forsørger til hans sidste Hvile. Der er et Udtryk i dette Maleri, der er højst rørende, og havde Robert ikke malet mere, saa havde han dog ved dette Maleri erhvervet sig et Navn som Kunstner af første Rang. De to Malerier, der ere i Galerie de Luxemburg af Schnetz skatter jeg ikke saa højt som, hvad vi hjemme have set af ham, omendskønt det ene af dem er det samme Emne; derimod er der et ganske udmærket i Kirken St. Etienne. Man kalder det: den syge Søn, da det forestiller en Familie, der, (som jeg tror skal være Brug i Italien under saadanne Omstændigheder) har bragt deres elskede Barn til Madonnas Alter, og der med flere ere hensunkne i Bøn for hans Helbredelse. Jeg er ofte gaaet hen for at se paa dette Maleri og finder bestandig flere Skønheder derved, det glæder mig meget at se den smukke Tegning og det naturlig skønne Udtryk.

Monvoisin er en Mand med megen Farvesans, men man behøver blot at betragte hans "Jeanne la folle" (fra den sidste Udstilling, nu i Luxembourg), og man vil se, hvad han formaar at frembringe, da der i dette Maleri er et Udtryk, som man kun sjælden finder gengiven, og hans store Maleri paa samme Sted: Sixtus quintus, der kaster Krykken, er saa godt, at jeg i Begyndelsen troede, det var af Vernet.

Picot har malet Orest, der efter at være befriet fra Furierne er slumret ind paa sin Søsters Skød, det er et smukt Maleri, han maler superb som alle Franskmænd og har dertil megen Følelse for Form, smukke, velkastede Draperier og hylder i det hele den gamle Skole; han er stræng Historiemaler ligesom Drolling,²⁰ der imidlertid forekommer mig lidt for hæftig i sine Bevægelser.

Af Sigalon er der fra 1822 et smukt Maleri, der forestiller en ung Hetære, der modtager Gaver; han er næsten den af de nulevende franske Konstnere, der maler omhyggeligst uden derfor at tabe paa andre Maader; han har paa Maleriet et saa skønt Ansigt (jeg kan vel tænke mig, Du smiler ved, hvad jeg nu vil sige), men man maa altid gaa lidt hen at se anden Gang paa hende før man forlader den Sal, hvor hun er. Der er smukke Arbejder af Granet,²¹ som man maaske kunde regne til, hvad der bliver kaldt Genre, omendskønt det egentlig er historisk; hans Figurer ere smukt tegnede og af megen Udtryk, omendskønt smaa; Granet er ogsaa en ypperlig Akvarelmaler, en Gren af Konsten, som her, især hvad Landskaber angaa, baade drives meget og dertil ogsaa har naaet et højt Punkt. Der findes dog ogsaa to Principer, det ene som omtalt meget

maniereret, men af de gode har jeg set udmærkede Tegninger, ogsaa i Sepia, hvori Boutton²² især udmærker sig. Watelet²³ er ogsaa en Mand, der som Landskabsmaler staar højt; han er imidlertid ikke fri for lidt Manér i Oljemaleriet, da derimod hans Tegninger ere Mesterværker. Det samme er Tilfældet, men i endnu højere Grad med Hippolyte Lecomte,²⁴ jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa Professor Lorentzen,²⁵ da jeg saa hans Arbejder.

Af Mausaisse²⁶ er en Prometheus, som om end lidt overdreven i Stillingen dog er en saa ypperlig malet Modelfigur, at jeg synes, den maatte omtales; og der var endnu saa meget af det gode, der virkelig fortjente en omstændelig Beskrivelse, hvis jeg maaske ikke allerede havde sagt for meget.

Jeg har skrevet efter min Overbevisning, maaske en Anden vilde have set det anderledes; jeg tror imidlertid, at man om end med den største Strængighed ikke kan Andet end indrømme, at her ere mange duelige Kunstnere.

H. Vernet skal nu fratræde sin Post som Direktør for Akademiet i Rom, man nævner Ingres²⁷ som hans Eftermand, jeg skulde meget tvivle, om at han netop for Tiden er den rigtige Mand til at holde Kunsten paa den rigtige Vej, hvorfra saa mange søge at drage den. Og hermed vil jeg slutte disse Linjer; det har været mig umuligt at omtale Alt; Du vil imidlertid af hvad jeg har sagt kunne danne Dig en Slags Forestilling om Tilstanden her.

Synes Du, at nogle af disse Bemærkninger skulde være værd at meddele Akademiet, da overlader jeg det ganske til Dig at gjøre dermed hvad Du synes; men egentlig er disse Linjer skrevne for Dig, kjære Eckersberg, af Din altid taknemmelig hengivne
Martinus Rørbye.

- Da jeg veed, at du fremfor nogen Anden interesserer sig for mig, maae jeg med et Par Ord tilføie: at naaer jeg undtager et lille Anfald af en Climat Sygdom, som man siiger alle Fremmede skal være udsat for her, befinder jeg mig langt bedre, end da jeg var hjemme, og jeg tør haabe det vil blive af Varighed, saa at du vil see mig sund og rask igjen. Jeg beder dig ret meget at hilse din kjære Frue, og forresten dem der bryder sig om min Hilsen. Erling²⁸ er rask og besøger ofte Leroux,²⁹ der er en udmærket duelig og meget vakker Mand, han interesserer sig ogsaa for Erl: saa at det vist ikke vil feile at han deraf vil have Nytte. – Du vil i lang Tiid nu formodentlig Intet see fra mig; meg jeg haaber ikke desto mindre, at min Taushed ikke vil berøve mig den Plads i dit Hjerte, som jeg nu allerede

saalænge smigrer mig med at have indtaget.

[tilføjet af Eckersberg:] Imodtaget 27 Sept. 1834

¹ Jens Peter Møller. Rørbye refererer til brevet med nr. 14 på hans liste over afsendte breve 1834-37, som dog ikke er bevaret.

² François-Édouard Picot.

³ Raymond Monvoisin.

⁴ Horace Vernet.

⁵ Rafael.

⁶ Claude-Joseph Vernet.

⁷ Jacques-Louis David.

⁸ Anne-Louis Girodet-Trioson.

⁹ Théodore Géricault.

¹⁰ Antoine-Jean Gros.

¹¹ Paul Delaroche.

¹² Eugène Delacroix.

¹³ Jean-Victor Bertin.

¹⁴ Antagelig Camille Roqueplan.

¹⁵ Fleury Richard.

¹⁶ Just Mathias Thiele.

¹⁷ Jean-Victor Schnetz.

¹⁸ Xavier Sigalon.

¹⁹ Louis Léopold Robert.

²⁰ Michel Martin Drolling.

²¹ François Marius Granet.

²² Charles Marie Bouton.

²³ Louis Étienne Watelet.

²⁴ Hippolyte Lecomte.

²⁵ Christian August Lorentzen.

²⁶ Jean-Baptiste Mauzaisse.

²⁷ Jean-Auguste-Dominique Ingres.

²⁸ Erling Eckersberg.

²⁹ Jean-Marie Leroux.

Fr.
Herrn Professor Ebersberg
Herrn v. Vambroy.
Hildesheim.
Hildesheim.

